

Vier tegenkrachten, bekend in de antroposofie

Dankzij Rudolf Steiner is het mogelijk vier in de mens werkzame krachten te onderscheiden. Hij noemt ze ook bij name. Twee van die krachten zijn oud en twee 'nieuw'. De eerste twee hangen evolutionair met de mensheid samen, de laatste twee zijn relatief nieuw in hun manifestatie. Dat werpt ook licht op de onbegrijpelijkheid van wat er is gebeurd in 20ste eeuw en speciaal wat er nu gaande is in de 21ste eeuw.

De eerste twee in een modern jasje zijn te karakteriseren als enerzijds het leven in illusies/ eigenbelang/ gemak/ zelfverheerlijking en hoogmoed, en anderzijds, daaraan tegengesteld, het wezenloze, mechanistische denken waar ook de recente massificatie onder valt.

De derde kracht belichaamt het zinloze geweld en de zelfvernietiging - het vernietigen van leven.

De vierde kracht is de meest krachtige en innerlijk meest ingrijpende - het is de kracht die de eigen ethische kern, de moraliteit teniet wil doen.

In de filosofie is dat proces allang gaande - door begrippen af te doen als een narratief, waarbij bijvoorbeeld het 'zelf' of het 'ik' worden gereduceerd tot 'een verhaal'. Of ook bij geschiedenis met de veronderstelling dat we alleen in het NU leven en alles slechts een herverbeelden vanuit projecties is. Dat opent de optie om de geschiedenis naar willekeur te herschrijven.

De vierde kracht hangt samen met wat wel de 'wakkere' mensen worden genoemd. Zij voelen deze kracht voortdurend en zijn zich er steeds meer van bewust. Als je dit ervaart, ben je een mens geworden die niet meer kan zwijgen bij het zien van de werkelijke krachten die spelen in de wereld, oftewel bij het zien van de waarheid. Zoals Martin Luther King schreef: "Wanneer je blijft zwijgen als je de waarheid ziet, dan begint het sterven."

De mensen die de vierde kracht nog niet zo ervaren, in zekere zin dus 'niet wakker' zijn, lijden niettemin onder het juk van het uiterlijke en innerlijke geweld.

Jan van Gils, drs filosofie